

Uitgangspunten vervoerplannen 2021 U-OV en Syntus

Inleiding

Voor de concessie Tram en Bus Regio Utrecht en de concessie Streekvervoer Provincie Utrecht geldt dat er minimaal één keer per jaar een vervoerplan wordt opgesteld door de concessiehouders (U-OV en Syntus) in overleg met de provincie Utrecht. Voorafgaand hieraan stelt de provincie, als concessieverlener, inhoudelijke en financiële uitgangspunten vast waarop de concessiehouder het vervoerplan kan opstellen.

Procesmatige uitgangspunten

De inhoudelijke uitwerking van het vervoerplan gebeurt door U-OV en Syntus. Beide vervoerders zijn verantwoordelijk voor het formele traject met ROCOV, gemeenten, omliggende concessieverleners en andere vervoerders. Daarnaast verzoekt de provincie om naast de gebruikelijke stakeholders ook reizigers en inwoners via consultatie te betrekken bij de planvorming. Hierbij dient een vorm en moment gekozen te worden die optimaal aansluit bij het proces om te komen tot een gedragen vervoerplan.

Een belangrijke mijlpaal in het vervoerplanproces is de besluitvorming door Gedeputeerde Staten. De provincie vraagt U-OV en Syntus om toe te werken naar besluitvorming op 15 september 2020. Tijdens deze GS-vergadering zullen de plannen van beide vervoerders worden beoordeeld op basis van de inhoudelijke en financiële uitgangspunten en de geldende voorwaarden in beide concessies.

Tijdens het vervoerplanproces zijn de vervoerders de primaire afzender voor communicatie richting reizigers, inwoners en andere belangstellenden. De provincie heeft een faciliterende rol in dit proces. Uitzonderingen hierop zijn de vaststelling van het uitgangspunten en het vervoerplan door Gedeputeerde Staten. Op deze momenten zijn de rollen omgedraaid en is de provincie de primaire afzender richting omgeving.

Inhoudelijke uitgangspunten

Het Mobiliteitsprogramma 2019-2023 biedt de basis voor de ontwikkeling van het OV-netwerk. Belangrijke beleidsdoelstellingen hierin zijn het verhogen van de kostenefficiëntie en meer tevreden reizigers. Met het coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Utrecht' legt de provincie aanvullende accenten in het beleid. In de komende jaren wil de provincie investeren in goede bereikbaarheid van de steden en van de kleinere dorpen, want dat maakt het wonen en werken in de provincie fijner. Met goede bereikbaarheid kan het aantal inwoners en bezoekers van de provincie en ook de regionale economie blijven groeien. Om deze ambitie te verwezenlijken zijn extra middelen beschikbaar en verschuift het accent van 'snoeien om te groeien' naar 'groeien om te bloeien'.

Met deze accentverschuiving wil de provincie de onderscheidende rol van het OV versterken door het verbeteren van de snelle verbindende hoogfrequente lijnen (het HOV-netwerk) in stad en regio. Het 'snoeien' in dunne lijnen wordt daarbij zoveel mogelijk voorkomen. Daarmee ligt de nadruk op het versterken van bestaande bus- en tramlijnen en niet op het introduceren van nieuwe OV-lijnen.

Daarnaast vraagt de provincie ook nadrukkelijk aandacht voor de sociale kant. Mogelijke denkrichtingen hierbij zijn het uitbreiden of herstellen van bediening in gebieden voor/of de verbetering van de dienstregeling tussen de spitsen en de avonden. Belangrijk kader hierbij is dat deze oplossingen moeten bijdragen aan een toekomstbestendig netwerk dat nauw past binnen de provinciale beleidsdoelen. Met deze vertrekpunten zijn verschillende inhoudelijke onderzoekopgaven opgesteld. In deze opgaven vraagt de provincie ook aandacht voor infrastructurele en ruimtelijke ontwikkelingen.

De verwachting is dat met het versterken van het bestaande netwerk in beide concessies meer rust ontstaat, na jaren van ingrijpende veranderingen als gevolg van grote infraprojecten in onder andere de stad Utrecht, vormgeving van het U-link netwerk, en de introductie van een vraaggestuurde lijnvoering binnen de concessie Syntus sinds december 2016. 2021 wordt daarmee het jaar van kwaliteitsverbetering.

De onderzoekopgaven voor de vervoerplannen zijn in te delen in drie categorieën. Ten eerste de gezamenlijke opgaven die voor beide concessies gelden of om een intensieve samenwerking vragen tussen beide vervoerders. Daarnaast zijn er specifieke opgaven die binnen een van de twee concessies spelen. Hieronder volgt een beschrijving van de onderzoekopgaven.

Gezamenlijke onderzoekopgaven

Evaluatie dienstregelingen

Een evaluatie van de dienstregeling vormt een belangrijke bouwsteen voor de verdere verbetering van het netwerk. Voor het vervoerplan 2021 vraagt de provincie aan U-OV en Syntus om een voorlopige evaluatie van de huidige dienstregelingen. Het gaat hier expliciet om een voorlopige evaluatie omdat het soms twee tot drie jaar duurt voordat alle effecten op reisgedrag zichtbaar zijn. Hierbij dienen de invoering van U-link, de uitbreiding van Syntusflex in Woerden en Mijdrecht, netwerkaanpassing in Zuilen (Pionstraat), U-flex Eiland van Schalkwijk en het gezamenlijke nachtnet specifiek aan bod te komen.

Eerste stap in verdere ontwikkeling HOV Amersfoort CS-USP

Een belangrijke wens voor 2021 is de verbetering van de verbinding tussen USP en Amersfoort CS. Momenteel reizen meer dan 4.500 reizigers per dag tussen Amersfoort en USP via diverse verbindingen. De verwachting is dat het aantal reizigers in de komende jaren sterk gaat groeien als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen en toenemende verkeersdruk op het wegennet en bij parkeervoorzieningen. In het programma U Ned wordt gekeken naar de grootschalige OV-maatregelen in dit gebied. Zo wordt een nieuwe busbaan tussen USP en Zeist onderzocht voor 2025 en start binnenkort een onderzoek naar uitbreiding van de HOV-infrastructuur tussen USP en Amersfoort CS voor 2030. Vooruitlopend op deze verbeteringen op de middellange en lange termijn, verzoekt de provincie aan U-OV en Syntus om voor 2021 gezamenlijk voorstellen uit te werken voor een verbeteringslag op de korte termijn. Voorstellen worden door Gedeputeerde Staten beoordeeld op basis van:

1. Toekomstvastheid: bijdrage aan versterken van een eenduidig en herkenbaar HOV-netwerk
2. Continuïteit: passend bij de recente netwerkontwikkeling in het gebied
3. Inclusiviteit: blijvende beschikbaarheid van passende alternatieven voor reizigers

Omdat het hier gaat om een gezamenlijke opgave met deeloplossingen die aan bod komen in twee verschillende vervoerplannen is het van groot belang om de consultatieprocessen van beide vervoerders voor deze onderdelen goed op elkaar af te stemmen. Betrokken gemeenten, reizigers en het ROCOV dienen de voorstellen in samenhang te kunnen beoordelen.

Klein regulier onderhoud

Vervoerders spelen in op de gerealiseerde en verwachte vervoergroei in het netwerk, over-/onderbezetting van ritten, actuele wensen en klachten, ontwikkelingen van rijtijden door toenemende drukte op het (bovenliggende) wegennet, nieuwe infrastructuur, geplande werkzaamheden, de nieuwe NS-dienstregeling 2021 (tijdsligging, frequentie en aansluitingen), afstemming van tijdsligging op samenloopcorridors met andere vervoerders en ruimtelijke ontwikkelingen (Merwedekanaalzone Utrecht, Rijnvliet Leidsche Rijn, etc). Voor deze en andere ontwikkelingen in 2021 is het belangrijk dat actuele informatie en plannings worden opgevraagd bij stakeholders; provincie en vervoerders spannen zich samen in om deze informatie boven tafel te krijgen. Het gaat hier veelal om kleine aanpassingen in bestaande buslijnen. Denk hierbij aan extra ritten, kleine routewijzigingen of de inzet van extra materieel.

U-OV onderzoekopgaven:

Doorrijden van tram Nieuwegein/IJsselstein naar USP

In de zomer van 2020 wordt de tramlijn naar IJsselstein en Nieuwegein (lijn 60/61) vernieuwd. Nieuw materieel met lage instap vervangt de huidige trams met hoge vloer. Hiervoor worden alle perrons verlaagd en een deel van de infrastructuur vernieuwd. Met de introductie van lager materieel is het mogelijk om op termijn door te rijden naar Vaartsche Rijn en USP. De verwachting is dat de vernieuwde tramlijn na de zomer van 2020 volledig in bedrijf gaat en de tramlijn 60/61 van IJsselstein en Nieuwegein naar Utrecht CS vanaf de nieuwe dienstregeling 2021 doorrijdt naar USP. Daarmee ontstaat een koppeling met tramlijn 22.

Verbetering HOV-netwerk in de weekenden, avonden en zomervakantie

De provincie verzoekt U-OV om te kijken op welke plekken en momenten er mogelijkheden zijn om de bediening op drukke OV-corridors, met spitsfrequenties van 8x per uur of meer, verder uit te breiden. Concrete voorbeelden hiervan zijn de verbetering van de weekendbediening op U-link corridors en de uitbreiding van de avondbediening in Langerak Leidsche Rijn. Ook de uitbreiding van het OV-netwerk in de zomervakantie is een zoekrichting voor uitbreiding.

Evaluatie pilot buslijn 43 en 44 (Vianen Houten Odijk)

In 2018 is gestart met een driejarige pilot Vianen Houten Odijk. Onderdeel hiervan is het verlengen van buslijn 43 tussen Zeist en Odijk naar Houten en introductie van nieuwe buslijn tussen Houten en Vianen. De provincie vraagt om een evaluatie van deze busverbindingen. Hierin vragen wij aandacht voor het gebruik en de sociale functie van deze buslijn. Op basis van deze informatie neemt de provincie i.s.m. betrokken gemeente Vijfherenlanden, Houten en Bunnik een besluit over het vervolg van deze verbindingen. Vertrekpunt hierbij zijn de bestuurlijke afspraken die eind 2017 gemaakt zijn.

Verbetermaatregelen MBO Campus Utrecht, Lage Weide

Provincie verzoekt U-OV om de wens voor een betere OV-bereikbaarheid van de MBO Campus Utrecht op Lage Weide mee te nemen in het vervoerplanproces 2021 en waar mogelijk te komen tot passende verbetermaatregelen op de korte termijn. Belangrijke bouwsteen hierin is het ophalen van actuele plannen en prognoses voor het huisvesten van MBO-instellingen.

Inspelen op verbetering knooppunten P+R Meerkerk en Lexmond

Momenteel onderzoek de provincie Zuid-Holland verbetermogelijkheden van het knooppunt P+R Meerkerk. Daarnaast werkt de provincie Utrecht binnen het uitvoeringsprogramma knooppunten aan de verbetering van de halte(s) op de Oude Rijksweg in Lexmond. Met deze verbeteringen wordt de overstap tussen verschillende OV-verbindingen en vervoerders aantrekkelijker. U-OV dient rekening te houden met verbetermaatregelen en onderzoekt de gevolgen hiervan voor het U-OV netwerk. Zo hebben de aanpassingen mogelijk gevolgen voor de haltes van het in voorbereiding zijnde U-flex Vijfheerenlanden.

Uitbreiding Zuidwest verbindingen naar USP

Momenteel zijn er diverse verbindingen ten zuidwesten van het USP. Deze verbindingen vanuit IJsselstein, Nieuwegein en Utrecht-Zuid zijn belangrijk voor de bereikbaarheid van USP en het ontlasten van Utrecht CS. In dit gebied wordt nu ook samen met rijk en gemeente Utrecht gewerkt aan een verkenning naar maatregelen. Zo wordt onder andere de introductie van een OV-ring i.c.m. station Lunetten Koningsweg verder uitgewerkt.

Het gaat hier veelal om de doorontwikkeling van verbindingen die nu al bestaan en zeer succesvol zijn. Voorbeelden hiervan zijn buslijn 29, een verbinding tussen Leidsche Rijn en USP rond het centrum, die in 2016 is ingesteld en afgelopen jaren sterk is uitgebreid van een halfuurdienst naar een tienminutendienst tijdens de spits. Daarnaast is er gewerkt aan de verbetering van de snelbuslijnen 31 (IJsselstein) en 33 (Vianen Lekbrug), en de invoering van U-link 34. Voor 2021 vraagt de provincie U-OV om deze verbindingen verder te verbeteren op plekken en momenten waar de vraag zich voordoet.”

Syntus onderzoekopgaven:

Verbetering en/of herstel van potentiële HOV-verbindingen tussen stad en regio

Afgelopen jaren is ingezet op meer HOV op regionale verbindingen. Vanwege de opdracht om binnen beschikbare budgetten voorstellen te doen, heeft dit soms geleid tot versoberingen. Met het beschikbaar komen van extra middelen bestaat er ruimte om HOV-verbindingen te herstellen of kansen te benutten om in te spelen op reizigersgroei. De focus ligt hierbij voor ons op de verbindingen die uitgebouwd kunnen worden naar 8x per uur en op termijn mogelijk ook onderdeel kunnen worden van het provinciebrede U-link kwaliteitsnetwerk of R-net. Zo worden concrete stappen gezet in een toekomstvaste ontwikkeling van het netwerk. Voorbeelden van de te onderzoeken verbeteringen zijn de uitbreiding van buslijn 295 tussen Schoonhoven en Utrecht CS, buslijn 107 tussen Gouda en Utrecht CS (ten behoeve van o.a. de nieuwbouwwijk Rijnvliet), een mogelijk herstel van de HOV frequentie op buslijn 70 tussen Soest en Amersfoort, en andere verbindingen die op termijn kunnen doorgroeien naar snelle frequente verbindingen die stad en regio verbinden.

Aanpassingen De Ronde Venen

De gemeente Ronde Venen zal naar verwachting in het 1^e kwartaal van 2020 een OV-visie vaststellen. De provincie verzoekt Syntus om te kijken op welke manier in 2021 of daarna stappen gezet kunnen worden in de uitvoering van kansrijke onderdelen uit deze visie.

Verbetermaatregelen Soesterkwartier

Vorig jaar heeft Syntus de introductie van flexibel vervoer in het Amersfoortse Soesterkwartier overwogen. Op basis van de publieke consultatie is het plan toen niet doorgevoerd. Voor 2021 vraagt de provincie aan Syntus om samen met gemeente en de wijkraad het huidige aanbod te evalueren en mogelijke verbetermaatregelen te onderzoeken om de aantrekkelijkheid van het OV te verhogen.

Financieel kader

Naast de voortzetting van het huidige voorzieningenniveau zijn voor 2021 extra middelen beschikbaar. Het gaat hier enerzijds om nieuwe middelen en anderzijds om herinvestering van reizigersopbrengsten vanuit de U-OV concessie, waarin de provincie gedeeld opbrengstverantwoordelijk is. Deze herinvestering vindt plaats op basis van financiële spelregels zoals geïntroduceerd in de Kadernota 2019.

Tabel 1 toont een opbouw van de extra middelen voor beide concessies. Met deze verdeling van middelen is een provinciebrede kwaliteitsslag mogelijk in stedelijk en landelijk gebied.

Tabel 1. Opbouw van extra middelen voor concessies U-OV en Syntus

	Aanvullende middelen OV concessies (begroting 2020) ¹		Reizigersopbrengsten U-OV (conform financiële spelregels)	Totaal
	Amersfoort – USP	Overig		
1. U-OV	€ 0,5 mln	-	€ 1,3 mln	€ 1,8 mln
2. Syntus	€ 0,5 mln	€ 1 mln	-	€ 1,5 mln
Totaal	€ 1 mln	€ 1 mln	€ 1,3 mln	€ 3,3 mln

Voor Syntus betekent dit dat het subsidieplafond toeneemt met € 1,5 mln per jaar. Voor U-OV een toename van € 1,8 mln per jaar.

Voor de indexering van exploitatiemiddelen gelden de afspraken zoals vastgelegd in de contracten.

¹ De verdeling van de middelen over verbeteringen corridor Amersfoort-USP en de overige maatregelen is een vertrekpunt voor het opstellen van verbetermaatregelen. In overleg tussen vervoerder en provincie kan daar gemotiveerd van worden afgeweken.